

ETA i el Nobel

“S” estan explorant els camins, cal seguir, cal seguir...”, em va dir el meu conegut al País Basc. Li havia preguntat com estava la situació en relació amb una possible etapa de negociacions entre ETA i el govern i la seva resposta, amb la prudència que fan servir les persones ben informades de qüestions delicades, traslluïa un tímid entusiasme. En poques paraules acabava de confirmar el que m’havia arribat per altres vies, que existeixen moviments de templeig entre els dos camps enfrontats. Moviments tímids i lents però que podrien precedir, si continuaven i en un termini indeterminat, el començament d’una nova etapa que portés a encetar un diàleg pacificador.

El primer punt, diguin el que diguin, el va marcar ETA quan, dos dies abans de reunir-se la mesa d’Ajuria Enea, va anunciar –per primera vegada en castellà, perquè ho entengués tothom– la paralització total de les accions armades durant una setmana i va emplaçar el govern de José Maria Aznar a fer explícit “de manera clara i pública, les seves intencions per superar el conflicte entre Euskal Herria i Espanya”. L’organització armada mencionava de nou el document anomenat “Alternativa democràtica” –fet públic per ETA immediatament després de l’atemptat contra José María Aznar el 19 d’abril de 1995– on ofería un alto-el-foc immediat si l’estat espanyol reconeixia el dret d’autodeterminació a Euskal Herria i acceptava, fos el que fos, el resultat d’un debat democràtic entre els ciutadans bascos sobre aquest tema.

El comunicat d’ETA va enganxar fora de joc quasi totes les forces polítiques. I va provocar una resposta precipitada del govern, a través del secretari d’estat de Comunicació, Miguel Ángel Rodríguez, qui va convocar urgentment els representants dels mitjans de comunicació a la Moncloa, on va dir tan sols que l’organització basca l’únic que pretenia era col·locar una trampa als partits del pacte d’Ajuria Enea per veure de provocar algun tipus de divisió entre ells. Volia donar sensació de seguretat, però

no ho va aconseguir. Els informadors van sortir de la residència presidencial amb la convicció que el govern encapçalat per José María Aznar no sabia què fer exactament amb aquella patata calenta que els havien posat entre les mans.

Per postres, poc després es filtrava la informació que, des de principis de 1995 fins a les últimes eleccions generals, al març d’enguany, el premi Nobel de la Pau Adolfo Esquivel havia fet de correu entre representants d’ETA i el govern socialista. Els contactes secrets es van iniciar a

Buenos Aires i van rebre el suport de l’organització basca Elkarri (Moviment per la Pau i el Diàleg) i la Fundació Carter. Pérez Esquivel va portar a Madrid un sobre tancat amb les primeres proposicions d’ETA i va mantenir els contactes oberts fins el període de la campanya electoral i l’atemptat contra el jurista Tomás i Valiente, moment en què tot va quedar paralitzat una vegada més.

En la seva reunió, els sis partits polítics del Pacte d’Ajuria Enea van aprovar un text on admetien la possibilitat de diàleg amb l’organització armada després que el funcionari de presons José Antonio Ortega Lara fos alliberat i es prolongués la treva de les accions armades. I el lehendakari Ardanza va manifestar que “quedaven obertes les portes per

eliminar el problema des de posicions no d’imposició, sinó dialogants”. La pilota tornava a ser al camp contrari.

“Hi ha voluntat de dialogar, em consta –explicava un advocat amb excel·lents contactes entre els dirigents etarres–. Estan buscant la persona adequada per fer d’intermediari, però això no és gens fàcil. Els presos i les seves famílies pressionen molt. I el ministre Mayor Oreja, com a bon catòlic, no és insensible a tot aquest clima. Cada vegada que surt de missa es troba algú que li menciona la possibilitat d’arreglar les coses parlant. Després de la decepció del període socialista, sap que té l’oportunitat d’encarrilar les coses d’una altra manera. La via Pérez Esquivel va quedar tallada després de la victòria electoral del PP. Però afortunadament, en el món encara queden molts premis Nobel per demanar-los que facin de carterers.” ■

XAVIER VINADER

“Existeixen moviments de templeig entre els dos camps enfrontats. Moviments tímids i lents però que podrien precedir el començament d’un diàleg pacificador.”